

Інформаційно-методичні матеріали щодо впровадження «Комплексної програми реалізації в Тернопільській області Стратегії реформування системи шкільного харчування на 2024-2027 роки», травень 2024 року

Інформаційні матеріали

Стратегія реформування системи шкільного харчування на 2023-2027 роки затверджена у жовтні 2023 року Кабінетом Міністрів України (розпорядження Кабінету Міністрів України ***від 27 жовтня 2023 р. № 990-р*** „Про схвалення Стратегії реформування системи шкільного харчування на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2024 роках”). З метою здійснення комплексу заходів, спрямованих на продовження реформування й осучаснення системи шкільного харчування, запровадження ефективної системи з надання учням Тернопільщини якісних і безпечних харчових послуг, затверджено комплексну програму реалізації в Тернопільській області Стратегії реформування системи шкільного харчування на 2024-2027 роки (розпорядження Тернопільської обласної військової адміністрації ***№ 28/01.02-01 від 25.01.2024 № 28/01.02-01***).

Чотири стратегічні цілі реформи:

1. Посилити фінансову та інституційну спроможність громад.
2. Модернізувати інфраструктуру закладів освіти.
3. Забезпечити розвиток кадрового потенціалу.
4. Сформувати культуру здорового харчування.

Вступ України до коаліції шкільного харчування.

Набрала чинності постанова Кабміну України від 10 листопада 2023 року №1179, якою погоджено пропозицію Міністерства охорони здоров'я про приєднання від імені Уряду України до Міжнародної коаліції **«Шкільне харчування: харчування, здоров'я та освіта для кожної дитини»**.

Три технологічні моделі харчування:

1. Базова кухня – коли їжу готують безпосередньо у школах та садочках;
2. Опорна школа – коли в закладі готують не лише своїх учнів, а й дітей з інших закладів;
3. Фабрика-кухня – коли їжу для кількох закладів освіти готують на окремій фабриці і розвозять безпосередньо до них (внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року №305, якими затверджено ці моделі харчування).

У стратегії, зокрема, визначений план дій для розв'язання проблем організації харчування в школах та пріоритетні напрями роботи на 2023-2024 роки.

Актуальними досі залишаються проблеми неналежних умов організації достатнього, якісного, безпечного, збалансованого харчування в закладах освіти, а також відсутність у більшості дітей звичок здорового харчування.

Аналіз впливу повномасштабного вторгнення на систему шкільного харчування показав, що в 2022-2023 навчальному році (порівнюючи з попереднім) кількість дітей, які харчуються в школах, скоротилася вдвічі та становила приблизно півтора мільйона учнів і учениць (за даними «Інституту освітньої аналітики»). 48 % з них харчувалися безкоштовно.

Удвічі зросла кількість дітей з-поміж внутрішньо переміщених осіб, які отримували безплатне гаряче харчування в школах, порівнюючи із 2021-2022 навчальним роком (тоді кількість дітей ВПО, які харчувалися безплатно, становила 24 857 осіб).

Також, як пишуть у Стратегії, за результатами опитування, проведеного в грудні 2022 року, участь у якому взяв 61% закладів загальної середньої освіти, з'ясували, що в середньому в школах тоді харчувалися 60% учнів (38 % – за кошти батьків, 22 % – безкоштовно, а 40 % не харчувалися взагалі).

Найпопулярніші причини, чому школи не можуть організувати харчування під час очного навчання, це

- проблеми з електропостачанням та іншими комунікаціями,
- з постачанням продуктів харчування,
- відсутність достатнього фінансування в місцевому бюджеті,
- відсутність харчоблоку/їдальні,
- повітряні тривоги,
- функціонування їдальні як укриття тощо.

Серед основних проблем шкільного харчування в Україні, які планують розв'язувати протягом 2023-2027 років:

1. відсутність коштів у місцевих бюджетах, щоби виконувати всі норми харчування у закладах освіти;
2. підвищення вартості харчування через інфляцію та зниження платоспроможності батьків (тому все менше учнів відвідують шкільні їдальні).

«Наразі маємо дійсно велику проблему з виділенням коштів регіонами на харчування дітей. Тому що кожна громада самотійно ухвалює рішення. Тож, виходить так, що станом на початок 2024 року, сума на харчування однієї дитини в різних громадах може коливатися від 12 до 95 гривень. Це катастрофічна нерівність.

За нашими підрахунками, ця цифра мала би становити не менше 35-40 гривень за вартість продуктів, які потрібно покласти одній дитині в

тарілку для того, щоби забезпечити усю поживну цінність відповідно до вимог реформи», – розповів Орест Степаняк, керівник проєктного офісу.

Методичні рекомендації для консультантів центрів професійного розвитку педагогічних працівників, класних керівників ЗЗСО

1. Підвищувати рівень обізнаності про реформу шкільного харчування через участь в онлайн-заходах, організованих ГО «Національна асоціація громадського харчування» спільно з командою реформи шкільного харчування та іншими організаторами.
2. Брати участь тренінгах, майстер-класах, засіданнях методичних об'єднань, семінарах, творчих студіях, онлайн-дискусіях з питань формування здорового способу життя.
3. Консультантам центрів професійного розвитку педагогічних працівників провести для класних керівників ЗЗСО відповідні заходи щодо популяризації Стратегії реформування системи шкільного харчування на 2024-2027 роки.
4. Долучатися до виконання відповідних напрямів та заходів комплексної програми реалізації в Тернопільській області Стратегії реформування системи шкільного харчування на 2024-2027 роки, а саме:

- ✓ *популяризація знань формування принципів здорового харчування та збереження фізичного здоров'я* (проведення вікторин, конкурсів, квестів з учнями закладів загальної середньої освіти);
- ✓ *підготовка та поширення матеріалів про вплив здорового харчування на покращення психологічного стану* (створення та розповсюдження мультимедійних матеріалів про вплив здорового харчування);
- ✓ *розвиток функціоналу та поширення інформації про вебпортал «ЗНАЙМО»* (популяризація вебпорталу «ЗНАЙМО» з метою підвищення рівня обізнаності населення щодо здорового харчування);
- ✓ *залучення лідерів думок, «спікерів реформи» до підвищення рівня поінформованості населення з питань впровадження реформи шкільного харчування та формування здорових харчових звичок* (організація та проведення щорічних міжвідомчих обласних і в територіальних громадах форумів, нарад, семінарів й інших заходів з питань впровадження реформи шкільного харчування та формування здорових харчових звичок у населення; розроблення, наповнення та оновлення на вебсайтах рубрики «Ділимося досвідом» про кращі практики впровадження реформи шкільного харчування);
- ✓ *інформаційний та методичний супровід виконання завдань програми* (здійснення комплексних практичних заходів з організації систематичної роботи з батьками, громадськістю щодо їх ролі в

покращенні якісного та безпечного харчування в закладах освіти; здійснення моніторингу виконання завдань програми та оприлюднення інформації про їх виконання на офіційних вебсайтах; підготовка друкованих та електронних посібників з матеріалами реалізації програми).

5. Проводити інформаційні години, години класного керівника відповідної тематики, тижні культури здорового харчування (до відзначення Всесвітнього дня здорового харчування (16 жовтня), майстер-класи «Вибір корисних для здоров'я продуктів харчування», «Тарілка здорового харчування», «Сервірування столу»; інтелектуальні ігри, конкурси «Про смачну та здорову їжу», бесіди «Продукти харчування: наші друзі і наші вороги», вікторини «Корисна та шкідлива їжа», тренінги, велнес-тренінги «Здорове харчування – здорове життя», «Їжа для розуму», воркшопи, інтегровані тематичні заходи, створювати проєкти, лепбуки, колажі, буклети, агітаційні ролики, брати участь у членджах про здорове харчування та інші.

6. Поширювати інформацію серед батьків та громадськості про вебпортал „ЗНАЙМО”.

7. Розробити корисні поради для батьків здобувачів освіти щодо дотримання принципів здорового життя і формування харчових звичок.

8. Використовувати у виховній роботі для проведення вищезазначених заходів корисні покликання про раціональне харчування школярів (додаються).

9. Висвітлювати інформацію про проведені заходи на шкільних сайтах чи вашої територіальної громади, а також у спільноті центру виховної роботи, захисту прав дитини та громадянської освіти соціальної мережі Facebook.

10. Періодично презентувати результати своєї педагогічної діяльності на рівні територіальних громад, обласних заходах, у фахових виданнях різних рівнів.

*Матеріали підготувала методист центру
виховної роботи, захисту прав дитини
та громадянської освіти Зоряна Борисюк*